

Eğitim Fakültelerinde Öğretmen Eğitimi Program Standartlarının Gerçekleşme Düzeyi

Mustafa Sağlam*
Abdullah Adıgüzel**

Özet: Çağdaş eğitimin amaçlarını gerçekleştirecek ve eğitimin niteliğini artıracak öğretmeni yetiştirmek ve öğretmen açığını gidermek amacıyla, Yükseköğretim Kurulu'nun 4.11.1997 tarih ve 97.39.2761 sayılı kararı ile öğretmen yetiştirmede yeniden yapılanma kabul edilmiş ve öğretmen eğitimi program standartları geliştirmiştir. Ancak bu standartlar, geliştirildiğinden bu yana eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyini belirlemeye yönelik yeterli düzeyde çalışma yapılmamıştır. Bu gereksinimden hareketle bu araştırma, eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının gerçekleşme düzeyini, öğretim elemanlarının görüşlerine dayalı olarak belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Tarama modelinde gerçekleştirilen araştırmanın evrenini 2006–2007 öğretim yılı güz döneminde 50 eğitim fakültesinde görevli öğretim elemanları, örnekleme ise bu öğretim elemanlarının %30'u oluşturmaktadır. Araştırmada 982 öğretim elemanından 708'ine (%74) ulaşılabiliştir. Araştırma sonunda, fakültelerde öğretmen eğitimi program standartlarının orta düzeyde gerçekleştiği görülmüştür. Eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının gerçekleşme düzeyi ile ilgili olarak yönetici ile öğretim elemanı görüşleri, genel olarak anlamlı farklılık göstermemiştir.

Anahtar sözcükler: Kalite, Kalite Güvencesi, Standart, Akreditasyon, Öğretmen Eğitimi Program Standartları

Achievement Level Of Teacher Education Program Standards In Faculties Of Education

Abstract: The restructuring in teacher education was accepted with the Higher Education Council's decision numbered as 97.39.2761 in 4.11.1997 and The Higher Education Council developed the teacher education program standards. Thus, there is a need to determine the achievement level of teacher education standards in education faculties. Referring to this need, the present study is designed to determine the

achievement level of teacher education program standards in education faculties on the basis of academic staffs' opinions. This study was designed with survey research method and worked in 50 education faculties in 2006-2007 academic years in fall term and to reach %30 of all academic teaching members in each faculty was intended. Thus, out of 982 academic teaching members in the population, 708 of them (%74) was included. According to the results of the study, it was found that the achievement level of teacher education program standards in the faculties up to standard domains were moderately adequate. There was no difference detected between the academic teaching members and administrators' opinions related to the achievement levels of standards about teacher education program standards.

Keywords: Quality, Quality Assurance, Standards, Accreditation, Teacher Education Program Standards

GİRİŞ

Günümüzde ülkeler arasında öncelikli olarak ekonomik boyutta küreselleşmenin hızlanması; uluslararası ilişkilerin bilginin ve teknolojinin üretiminde ve paylaşımında yoğunlaşması, pek çok ülkenin toplumsal sistemlerinde ulusal özelliklerin giderek azalmasına neden olmaktadır. Bu hızlı değişim ve gelişime ayak uydurmak isteyen ülkeler, ekonomi ve eğitim başta olmak üzere, toplumsal sistemlerini yeniden düzenleme çabası içindedirler (Sağlam, 1999). Türkiye'de de toplumsal yaşamın hemen her alanında çağdaşlaşma yönünde yapılması gerekli görülen değişim, gelişim ve yenilemeyi sağlayacak en önemli etmenlerden birisi kuşkusuz eğitimidir. Nitelikli bir eğitimin temel koşulu da nitelikli öğretmenlerin yetiştirilmesidir. Öğretmen eğitiminde istenilen niteliğin sağlanması, öğretmen eğitimi program standartlarının geliştirilmesi ve öğretmen yetiştiren kurumların standartlara uygunluğunun sürekli olarak akredite edilmesi ile olanaklıdır. Çünkü standartlar, öğretmen eğitimi veren kurumlar için öğretmenliğin ne olduğuna ilişkin gerçekçi bir görünüm sunar. Aynı zamanda standartlar okul yönetimleri için hem öğretmen eğitiminin hizmetöncesi eğitim boyutunda öğretmen adaylarının seçiminde, yetiştirilmelerinde ve gelişimlerinin sürekli olarak izlenmesinde hem de öğretmenlerin mesleki gelişimlerinin sağlanmasına dönük hizmetiçi eğitim etkinliklerinin düzenlenmesinde uygun ölçütleri içeren bir çerçeve oluşturur (TQELT, 2001). Bu işlevi ile öğretmen eğitiminde program standartları kalitenin önkoşulunu oluştururlar.

Standart ve kalite birbiriyle yakından ilişkili iki kavramdır. Standart kavramı, "belirli bir amacın gerçekleştirilebilmesi için gerekli ve yeterli nitelik

* Prof. Dr. Anadolu Ün. Eğitim fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü

** Dr.,Harran Ün. Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü

düzeıı”, kalite kavramı ise “belirlenen gereksinimlerin karşılanma derecesine yönelik olarak ürün veya hizmeti etkileyen özelliklerin toplamı” olarak tanımlanmaktadır (Geoffrey, 2000; Erişen, 2001; Günçer ve ötekileri, 1999). Buna göre, eğitim kurumlarının toplumsal gelişme ve ekonomik kalkınma için gerekli olan nitelikli insan gücünü yetiştirme amacının gerçekleşmesi için eğitim sürecinin yeterlilik düzeyinin belirlenmesi gereklidir. Böylece öğretmen yetiştiren kurumlarda öğretmen eğitimi program standartları, öğretmen eğitimi programlarının nitelikli öğretmenler yetiştirmesini sağlamak amacıyla yerine getirilmesi gereken asgari özellikler; kalite ise, belirlenen gereksinimlerin karşılanma derecesine yönelik olarak ürün veya hizmeti etkileyen özelliklerin toplamı olarak tanımlanmaktadır (Erişen, 2001; Günçer ve ötekiler, 1999). Buna göre, öğretmen eğitiminde program standartlarının geliştirilmesi, öğretmen eğitimi veren kurumların birey ve toplumun eğitim gereksinimlerini karşılayabilecek nitelikte etkili bir hizmet sunabilmeleri için yerine getirmeleri gereken asgari ölçütlerin belirlenmesi açısından önemlidir.

Tüm eğitim kurumlarında olduğu gibi, öğretmen yetiştiren kurumlar da standartları, kendi kalite ve verimliliklerini belirlemek ve artırmak amacıyla kullanırlar (Basinger, 2000). Bu nedenle, hem nicel hem de nitel ölçütler olan ve aynı zamanda öğretmen eğitiminde öğretmen adaylarını öğretmenlik mesleğine hazırlayan ve bir eğitim programının yeterliliğini akredite etmede kullanılan standartlar kalite güvencesi ve akreditasyonun göstergeleridir (Colleen, 1999). Bu açıdan, öğretmen eğitiminde kalitenin sağlanması, kalitenin önkoşulu olan program standartlarının belirlenmesi ile olanaklıdır. Çünkü program standartları, öğretmenlik uygulamalarına çağdaş bir anlayış kazandırır ve iyi bir uygulama için kalite ilkelerinin tüm öğretmenlik mesleğine yayılmasını sağlar. Öğretmen eğitimi program standartları, aynı zamanda öğretmenlik uygulamalarında, etkili öğretmenlerin sahip olmaları gereken bilgi, beceri ve değerleri de tanımlar (TQELT, 2001).

Yukarıda vurgulandığı gibi, öğretmen eğitimi program standartları, amaçlanan performansın öğretmen adayları tarafından başarılmasını sağlayan ve öğretmen adayı üzerinde etkili olan öğretmen davranışları olarak tanımlanmaktadır (Basinger, 2000). Bu nedenle, okullarda görev yapacak öğretmenlerden beklenen davranışların, hizmet öncesinde öğretmen adaylarına kazandırılması için öğretmen eğitimi programlarında amaçlara ve öngörülen nitelik düzeyine dönük program standartlarının belirlenmesi önemlidir. Çünkü

öğretmen eğitiminde program standartları, öğretmen adaylarının öğretmenlik görevleri sırasında karşılaşılabilecekleri her durumda bilinçli ve gerektiği gibi davranma, okullarda farklı bireysel özelliklere ve özgeçmişe sahip öğrencilerle çalışma ve sınıf içinde daha etkin olma gibi öğretmen yeterliklerini kapsar (Basinger, 2000). Öğretmen eğitimi sürecinde öğretmenlere kazandırılacak nitelikler sürecin başında kazanımlarla belirlenir. Bu nedenle, geliştirilecek öğretmen eğitimi program standartlarının öğretmen yetiştiren kurumların amaçları ile tutarlı ve uyumlu olması, süreç sonunda ürünün istenilen nitelikte olmasını sağlar.

Standartları belirlenmemiş öğretmen eğitimi programlarının amaçları da tam olarak belirlenemez. Amacı açıkça belirlenmemiş öğretmen eğitimi programları ile de toplumun gereksinim duyduğu nitelikli öğretmenleri yetiştirmek olanaklı değildir (Wisconsinos, 2004). Toplumun kalite düzeyini etkileyen en önemli girdi, öğretmenlerin yeterlikleri olduğundan, nitelikli öğretmenlerin yetiştirilmesi öğretmen eğitiminde standartların geliştirilmesi ve uygulanması ile doğrudan ilişkilidir.

Her alanda olduğu gibi, öğretmen eğitimi alanında da program standartları geliştirerek uygulayan ülkeler ve uluslararası kuruluşlar vardır. Bu ülkeler kapsamında Amerika Birleşik Devletleri, İngiltere, Avustralya ve Yeni Zelanda yer almaktadır. Öğretmen eğitimi alanında standart geliştirme çalışması yapan uluslararası kuruluşlardan en çok bilineni ise Uluslararası Okullar Avrupa Konseyidir (The European Council of International Schools-ECIS).

Öğretmen eğitiminde program standartları geliştirilmenin dünyadaki uygulama örneklerinde olduğu gibi, Türkiye’deki amacı da nitelikli öğretmenler yetiştirmektir. Toplumun değişim, gelişim ve yenileşmesini sağlayacak nitelikli öğretmenlerin yetiştirilmesi isteği, öğretmen eğitimi program standartlarının geliştirilmesini zorunlu kılmaktadır. Bu zorunluluk nedeniyle Yükseköğretim Kurulu, 1998–1999 öğretim yılında uygulamaya koyduğu öğretmen eğitiminde yeniden yapılanma kapsamında akreditasyon amaçlı olarak öğretmen eğitimi program standartlarını geliştirmiş ve bu standartların tüm eğitim fakültelerinde uygulanması için gerekli düzenlemeleri yapmıştır.

Ancak bu güne kadar alanyazında eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının gerçekleşme düzeyini belirleme ile ilgili yapılmış çalışmalara rastlanmamaktadır. Öğretmen eğitimi program standartlarının eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyini belirleyen kapsamlı bir araştırma yapılmadan eğitim

fakültelerinin kalite ve verimliliği hakkında karar verilmesi doğru olmaz. Bu nedenle, yaklaşık sekiz yıldır uygulanmakta olan öğretmen eğitiminde yeniden yapılanma kapsamında geliştirilen öğretmen eğitimi program standartlarının eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyinin belirlenmesine gereksinim vardır. Bu araştırma, bu temel gereksinimden hareketle yapılmıştır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, eğitim fakültelerinde görev yapan öğretim elemanlarının görüşlerine dayalı olarak, 1998–1999 öğretim yılında uygulamaya konan öğretmen eğitiminde yeniden yapılanma kapsamında geliştirilen öğretmen eğitimi program standartlarının eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyini belirlemektir. Bu amaç kapsamında araştırmada şu sorulara yanıt aranmıştır:

1. Eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi programlarının

- öğretimin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi
- öğretim elemanları
- öğrenciler
- tesisler, kütüphane ve donanım
- yönetim
- kalite güvencesi
- fakülte –okul işbirliği

alanlarında yapılandırılan standartların gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanlarının görüşleri nedir?

2. Eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının gerçekleşme düzeyine ilişkin yöneticilik görevi olan öğretim elemanları ile

yöneticilik görevi olmayan öğretim elemanlarının görüşleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?

YÖNTEM

Bu araştırma, tarama modeli kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın evrenini, 2006–2007 öğretim yılında devlet üniversitelerine bağlı eğitim fakültelerinde görevli öğretim elemanları oluşturmaktadır. Yükseköğretim Kurulu'nun 2005–2006 öğretim yılı istatistiklerine göre, Türkiye'deki 53 devlet üniversitesinin 44'ünde eğitim fakültesi bulunmaktadır. Ancak bazı üniversitelerde birden fazla eğitim fakültesi bulunduğu için toplam 56 eğitim fakültesi vardır. Araştırmada öğrencisi olmayan dört eğitim fakültesi araştırma kapsamına alınmamıştır. İki eğitim fakültesi de pilot uygulamada kullanılmıştır. Bu nedenle, çalışma 50 eğitim fakültesi üzerinden gerçekleştirilmiştir. Yükseköğretim Kurulu'nun, 2005–2006 yılı verilerine göre, bu fakültelerdeki öğretim elemanı sayısı 3272'dir. Araştırmanın evrenini oluşturan 50 eğitim fakültesindeki öğretim elemanlarının sayısının fazla olması ve tamamına ulaşılmasının güçlüğü nedeniyle örneklem alma yoluna gidilmiştir. Öğretim elemanlarına ilişkin örneklemin belirlenmesinde ilgili alanyazın taranmış ve örnekleme türlerinden oranlı eleman örnekleme yaklaşımı benimsenmiştir. Böylece, eğitim fakültelerinde görevli öğretim elemanları sayısı dikkate alınarak bu sayının %30'nun örnekleme temsil edilmesi, dolayısıyla araştırmada 982 öğretim elemanına ulaşılması amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklemine ilişkin sayısal bilgiler Çizelge 1'de verilmiştir.

Çizelge 1
Araştırmanın Örneklemi

Gönderilen Anket Sayısı	Geri Dönen Anket Sayısı	Değerlendirme Dışı Bırakılan Anket Sayısı	Değerlendirmeye Alınan Anket Sayısı
982	724	16	708

Çizelge 1'de görüldüğü gibi, araştırmanın örneklemi olarak belirlenen 50 eğitim fakültesinde görevli 982 öğretim elemanına gönderilen veri toplama aracından 724'ü geri dönmüştür. Geri dönen 724 veri toplama aracından 16'sı uygun olarak doldurulmadığından değerlendirme dışı bırakılmıştır. Buna göre, araştırmanın örneklemini oluşturan 982 öğretim elemanından %74 oranında katılım sağlanmıştır. Araştırma verilerinin elde edildiği 708 öğretim elemanının kişisel özellikleri Çizelge 2'de verilmiştir.

Çizelge 2
Araştırmanın Örneklemi Oluşturan Öğretim Elemanlarının Kişisel Özellikleri (n=708)

		Yöneticilik		Yöneticilik		Toplam	
		Görevi Olan		Görevi Olmayan			
		f	%	f	%	f	%
Öğretim Elemanları		223	31.5	485	68.5	708	100
Cinsiyet	Kadın	63	28.3	183	37.7	246	34.7
	Erkek	160	71.7	302	62.3	462	65.3
Mesleki Kıdem	1-5	14	6.3	80	16.5	94	13.3
	6-10	47	21.1	131	27.0	178	25.1
	11-15	104	46.6	180	37.1	284	40.1
	16-20	5	2.2	11	2.3	16	2.3
	21 ve üzeri	53	23.8	83	17.1	136	19.2
Unvan	Profesör	23	10.3	6	1.2	29	4.1
	Doçent	19	8.5	13	2.7	32	4.5
	Yardımcı Doçent	155	69.5	162	33.4	317	44.8
	Öğretim Görevlisi/Okutman	26	11.6	304	62.7	330	46.6
Görev Yaptıkları Bölümler	Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi	14	6.3	33	6.8	47	6.6
	Eğitim Bilimleri	54	24.2	98	20.2	152	21.5
	İlköğretim	84	37.7	203	41.9	287	40.5
	Ortaöğretim Fen ve Matematik Alanları Eğitimi	17	7.6	24	4.9	41	5.8
	Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi	8	3.6	18	3.7	26	3.7
	Özel Eğitim	4	1.8	13	2.7	17	2.4
	Türkçe Eğitimi	13	5.8	25	5.2	38	5.4
	Yabancı Diller Eğitimi	20	9.0	29	6.0	49	6.9
	Beden Eğitimi ve Spor	4	1.8	20	4.1	24	3.4
	Güzel Sanatlar Eğitimi	5	2.2	22	4.5	27	3.8
Yönetim Görevi Olan Öğretim Elemanlarının Görevleri	Dekan	3	1.4				
	Dekan Yardımcısı	15	6.7				
	Bölüm Başkanı	65	29.2				
	Bölüm Başkan Yardımcısı	38	17.0				
	Anabilim Dalı Başkanı	79	35.4				
	Diğer	23	10.3				

Çizelge 2’de görüldüğü gibi, araştırmanın örneklemini oluşturan 708 öğretim elemanının 223’ü (%31,5) çeşitli yöneticilik görevleri olan, 585’i ise (%68,5) herhangi bir yöneticilik görevi olmayan öğretim elemanlarıdır. Eğitim fakültelerindeki öğretim elemanlarının %34,7’si kadın, %65,3’ü erkektir. Öğretim elemanlarının mesleki kıdemleri beş kategoride toplanmıştır. Buna göre, öğretim elemanlarının %13,3’ü 1-5 yıl arasında, %25,1’i 6-10 yıl arasında, %40,1’i 11-15 yıl arasında, %2,3’ü 16-20 yıl arasında, %19,2’si 21 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahiptir. Araştırmanın örneklemini kapsamındaki öğretim elemanlarının akademik unvanları açısından dağılımları ise %4,1’i profesör, %4,5’i doçent, %44,8’i yardımcı doçent, %46,6’si öğretim görevlisi ve okutman şeklindedir.

Araştırmanın örneklemini oluşturan öğretim elemanlarının %6,6’sı Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi, %21,5’i Eğitim Bilimleri, %40,5’i İlköğretim, %5,8’i Ortaöğretim Fen ve Matematik Alanları Eğitimi, %3,7’si Ortaöğretim Sosyal Alanları Eğitimi, %2,4’ü Özel Eğitim, %5,4’ü Türkçe Eğitimi, %6,9’u Yabancı Diller Eğitimi, %3,4’ü Beden Eğitimi ve Spor ve %3,8’i ise Güzel Sanatlar Eğitimi bölümlerinde görev yapmaktadırlar.

Çizelge 2’de görüldüğü gibi, yöneticilik görevi olan öğretim elemanlarının yöneticilik görevlerine bakıldığında ise, %1,4’nün dekan, %6,7’sinin dekan yardımcısı, %29,2’sinin bölüm başkanı, %17’sinin bölüm başkan yardımcısı, %35,4’nün anabilim dalı başkanı olduğu, %10,3’nün ise diğer yöneticilik

alanlarında yönetim görevi üstlendikleri görülmektedir. Diğer seçeneğini işaretleyen öğretim elemanları, yöneticilik görevi olarak; eğitim, sosyal ve fen bilimleri enstitülerinin müdür ve müdür yardımcısı, araştırma ve uygulama merkezi müdürü, meslek yüksekokulu müdürü, inkılâp tarihi bölüm başkanı, üniversite genel sekreteri ve okulöncesi eğitimi program sorumlusu olarak görev yaptıklarını belirtmişlerdir.

Verilerin Toplanması

Araştırmanın amacına bağlı olarak, araştırma verilerinin toplanmasında anket tekniği kullanılmıştır. Bu çalışmada, eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının gerçekleşme düzeyini belirlemek amacıyla öğretim elemanı görüşlerine gereksinim duyulduğu için anket tekniğinin kullanılması uygun bulunmuştur. Yükseköğretim Kurulu tarafından akreditasyon amaçlı geliştirilen öğretmen eğitimi program standartları, ölçme aracının hazırlanmasında temel alınmıştır. Ancak öğretmen eğitimi program standartları genel ifadeler içerdiğinden, standartların göstergeleri ve göstergelerin de kanıtları dikkate alınarak veri toplama aracının maddeleri oluşturulmuştur. Oluşturulan maddeler düzenlenerek “Eğitim Fakültelerinde Öğretmen Eğitimi Program Standartlarının Gerçekleşme Düzeyini Belirleme Anketi” adı altında öğretim elemanlarına yönelik bir anket formu hazırlanmıştır. Hazırlanan anket formunun kapsam geçerliğini belirlemek amacıyla dört profesör, yedi yardımcı doçent ve dört öğretim görevlisi olmak üzere toplam onbeş alan uzmanının görüşlerine sunulmuştur. Alan uzmanlarından alınan dönütler sonucunda anket taslağında gerekli düzenlemeler yapılmıştır.

Kapsam geçerliği çalışması sonucunda öğretim elemanlarına yönelik iki bölümden oluşan bir anket formu düzenlenmiştir. Anketin ilk bölümünde örnekleme giren öğretim elemanlarını tanımaya yönelik kişisel sorular yer almaktadır. Anketin ikinci bölümünde ise Yükseköğretim Kurulu'nun akreditasyon amaçlı olarak geliştirdiği öğretmen eğitimi program standartları alanlarına ilişkin standart ifadeleri yer almaktadır. Anketin bu bölümü; *öğretimin planlanması, uygulaması ve değerlendirilmesi* alanı için ondokuz, *öğrenci* alanı için sekiz, *tesis kütüphane ve donanım* alanı için 21, *yönetim* alanı için ondokuz, *kalite güvencesi* alanı için onbir ve *fakülte-okul işbirliği* alanı için dokuz olmak üzere toplam yedi alan ve 106 maddeden oluşmuştur.

Kapsam geçerliği çalışmaları sonucunda, öğretim elemanları için düzenlenen veri toplama aracının pilot

uygulaması gerçekleştirilmiştir. Pilot uygulama 35 öğretim elemanı üzerinden yapılmıştır. Pilot uygulamaya katılan 35 öğretim elemanından elde edilen sayısal veriler üzerinde yapılan işlemler sonucu anketin tamamına yönelik güvenilirlik katsayısı “Cronbach Alfa= .97 olarak bulunmuştur. Ayrıca asıl uygulama tamamlandıktan sonra anketin güvenilirlik çalışması tekrar yapılmıştır. 708 öğretim elemanından elde edilen sayısal veriler üzerinde yapılan işlemler sonucu anketin tamamına yönelik güvenilirlik katsayısı .99 olarak bulunmuştur.

Verilerin Çözümlemesi

Araştırmada, “Eğitim Fakültelerinde Öğretmen Eğitimi Program Standartlarının Gerçekleşme Düzeyini Belirleme Anketi” ile toplanan verilerin çözümlemesinde bilgisayardan yararlanılmış ve araştırmanın genel amacı çerçevesinde yanıtları aranan alt amaçlara (sorulara) yönelik olarak toplanan sayısal veriler üzerinde gerekli istatistiksel çözümlemeler için SPSS (The Statistical Packet for Social Sciences) paket programı kullanılmıştır. Araştırmada yapılan istatistiksel çözümlemeler için anlamlılık düzeyi .05 olarak alınmıştır. Araştırmanın alt amaçlarını gerçekleştirirken SPSS paket programından yararlanarak;

1. Araştırmanın birinci alt amacında belirtilen eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı görüşlerinin çözümlemesinde frekans, aritmetik ortalama ve standart sapmalardan yararlanılmıştır.

2. Eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının gerçekleşme düzeyine ilişkin yöneticilik görevi olan ve yöneticilik görevi olmayan öğretim elemanlarının görüşleri arasında fark olup olmadığını belirlemede aritmetik ortalama ve standart sapmalardan yararlanılmıştır. Aritmetik ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını sınamak için t-testi kullanılmıştır.

Eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı görüşlerinin belirlenmesi amacıyla kullanılan veri toplama aracında standart maddelerine verilecek puanlar beşli olarak derecelendirilmiştir. Ölçme aracındaki her bir maddeye ilişkin bu derecelendirme; *tamamen gerçekleşiyor, oldukça çok gerçekleşiyor, biraz gerçekleşiyor, çok az gerçekleşiyor ve hiç gerçekleşmiyor* şeklindedir. Ölçme aracındaki her bir maddeye verilecek yanıt kodları bu derecelendirmelere uygun olarak olumsuzdan olumluya doğru 1.00 ile 5.00 arasında değişmektedir. Ölçme aracında yer alan aralıkların eşit olduğu (4/5) varsayımından hareket ederek önce seçeneklere ait alt

ve üst sınırlar belirlenmiştir. Daha sonra, eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının gerçekleşme düzeyine ilişkin görüşlerden elde edilen verilerin ortalamalara göre yorumlanması ve ortalamaların hangi düzeylere girdiğinin belirlenmesi amacıyla bu derecelendirmeler üç düzeyde toplanmıştır. Bu düzeyler, ölçme aracındaki her bir madde dikkate

alınarak *tamamen gerçekleşiyor ve oldukça çok gerçekleşiyor* “yeterli düzey”, *biraz gerçekleşiyor* “orta düzey” ve *çok az gerçekleşiyor ve hiç gerçekleşmiyor* “yetersiz düzey” olarak belirlenmiştir. Ölçme aracındaki her bir maddeye ilişkin derecelendirme sınırları ve düzeyleri Çizelge 3’te verilmiştir.

Çizelge 3
Seçeneklere İlişkin Sınırlar ve Gruplamalar

Seçenekler	Sınırlar	Düzeyler	Sınırlar
Tamamen Gerçekleşiyor	(5) 4.20 – 5.00		Yeterli Düzey 3.40 – 5.00
Oldukça Çok Gerçekleşiyor	(4) 3.40 – 4.19		
Biraz Gerçekleşiyor	(3) 2.60 – 3.39		Orta Düzey 2.60 – 3.39
Çok Az Gerçekleşiyor	(2) 1.80 – 2.59		
Hiç Gerçekleşmiyor	(1) 1.00 – 1.79		Yetersiz Düzey 1.00 – 2.59

BULGULAR VE YORUMLARI

Eğitim fakültelerinde görev yapan öğretim elemanlarının görüşlerine göre, öğretmen eğitimi program standartlarının gerçekleşme düzeyinin belirlenmesinin amaçlandığı araştırmanın bu bölümünde, araştırmanın amacına dönük soruların yanıtlanması için toplanan verilerin istatistiksel tekniklerle çözümlenmesiyle elde edilen bulgulara ve yorumlarına yer verilmiştir.

Fakültelerde Öğretmen Eğitimi Program Standartlarının Gerçekleşme Düzeyi

Araştırmada yanıtı aranan ilk soru, eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının gerçekleşme düzeyi ile ilgili öğretim elemanı görüşlerinin ne olduğudur. Eğitim

fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının gerçekleşme düzeyi ile ilgili öğretim elemanı görüşleri; *öğretimin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi, öğretim elemanları, öğrenciler, tesisler, kütüphane ve donanım, yönetim, kalite güvencesi ve fakülte-okul işbirliği* standart alanları kapsamında incelenmiştir. Elde edilen verilerin aritmetik ortalamalarına göre yorumlanmasında, yöntem bölümünde belirtilen sınırlardan ve sınırlara ilişkin oluşturulan düzeylerden yararlanılmıştır. Eğitim fakültelerindeki öğretim elemanlarının “Öğretmen Eğitimi Program Standartlarının” eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyine ilişkin görüşlerini yansıtan sayısal veriler standart alanlarına göre Çizelge 4’te verilmiştir.

Çizelge 4
Eğitim Fakültelerinde Öğretmen Eğitimi Program Standartlarının Standart Alanlarına Göre Gerçekleşme Düzeyi
n=708

Standart Alanları	F	\bar{X}	SS
Öğretimin Planlanması, Uygulanması ve Değerlendirilmesine İlişkin Standartlar	19	3.27	.61
Öğretim Elemanlarına İlişkin Standartlar	19	3.06	.67
Öğrencilere İlişkin Standartlar	8	3.19	.76
Tesisler, Kütüphane ve Donanıma İlişkin Standartlar	21	2.99	.85
Yönetime İlişkin Standartlar	19	3.02	.94
Kalite Güvencesine İlişkin Standartlar	11	2.58	.98
Fakülte-Okul İşbirliğine İlişkin Standartlar	9	3.40	.85
Toplam	708	3.06	.85

Çizelge 4'te görüldüğü gibi, öğretmen eğitimi program standartlarının eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı yanıtlarından elde edilen puanların aritmetik ortalama değerleri; "Öğretimin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi" standart alanı için 3.27, "Öğretim elemanları" standart alanı için 3.06, "Öğrenciler" standart alanı için 3.19, "Tesisler, kütüphane ve donanım" standart alanı için 2.99, "Yönetim" standart alanı için 3.02'dir. Bu değerlere göre, "Öğretimin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi", "Öğretim elemanları", "Öğrenciler", "Tesisler, kütüphane ve donanım" ve "Yönetim" alanlarında yer alan standartların eğitim fakültelerinde "orta" düzeyde gerçekleştiği görülmektedir. "Kalite güvencesi" alanı ile ilgili standartların eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı görüşlerinden elde edilen puanların aritmetik ortalaması 2.58'dir. Bu değere göre, "Kalite güvencesi" alanında yer alan standartların eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyinin "yetersiz" olduğunu söylemek olanaklıdır. "Fakülte-okul işbirliği" alanı ile ilgili standartların eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı yanıtlarından elde edilen puanların aritmetik ortalama değeri 3.40'tır. Bu değere göre, "Fakülte-okul işbirliği" alanında yer alan standartların ise eğitim fakültelerinde "yeterli" düzeyde gerçekleştiği söylenebilir. Genel olarak eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı görüşlerinden elde edilen puanların aritmetik ortalaması 3.06'dır. Bu ortalamaya göre, eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının "orta" düzeyde gerçekleştiğini söylemek olanaklıdır.

Araştırmada, öğretmen eğitimi program standartlarının eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı görüşlerinden elde edilen bu bulgular; Taş'ın (2004) "Fakültelerde öğretme ve öğrenme süreçleri boyutundaki standartların yeterince gerçekleşmediği, Erişen'in (2001) "Fakülteler, hizmet ve etkinlikleri başarı ile uygulayacak nicelik ve nitelikte insan kaynakları sağlama konusunda önemli problemlerle karşı karşıya olduğu, insan kaynaklarının geliştirilmesine yönelik mesleki gelişim programlarına çok az yer verildiği, fakülte personeli; yeterli ücret, uygun çalışma koşulları, mesleki tatmin ve moral olanaklarının yeterli olmadığı" bulgularıyla da benzerlik göstermektedir. Öte yandan, Francis'in (2002)

müfettiş görüşlerine dayalı olarak, "Okullarda görev yapan öğretmen ve diğer personelin; nicel ve nitel olarak istenen düzeyde olmadığı ve ekonomik olanaklarının iyileştirilmesi gerektiği" bulguları, öğretim elemanı alandaki standartların önemini vurgulamak açısından önemlidir. Erişen'in (2001) "Gereksinimlere göre öğrenci alınmadığı, yönlendirmede uygun kriterlerin kullanılmadığı ve programların özelliğine uygun olmayan bir çok öğrencinin bu kurumlara yerleştirildiği" bulgularıyla örtüşmektedir. Baltacı'nın (2002) "Kütüphane ve bilgi teknolojileri öğrenci ve öğretim elemanlarının gereksinimlerini yeterince karşılayamadığı", Alberg'in (2000) öğretmen görüşlerine dayalı olarak, "Yöneticilerin teknolojiyi kullanma, kaynakları dağıtma ve işbirliğini yapılandırma konularında yetersiz oldukları" bulgularıyla benzerlik gösterdiği anlaşılmaktadır. Erişen'in (2001) "Fakültelerde öğretmen yetiştirme programını değerlendirmeye ve geliştirmeye yönelik kalite güvence sisteminin oluşturulmadığı" bulgusuyla da paralellik göstermektedir.

Fakültelerde Öğretmen Eğitimi Program Standartlarının Gerçekleşme Düzeyine İlişkin Yönetici ve Öğretim Elemanı Görüşleri Arasındaki Fark

Araştırmanın ikinci amacı kapsamında, eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının gerçekleşme düzeyine ilişkin yöneticilik görevi olan öğretim elemanları ile yöneticilik görevi olmayan öğretim elemanlarının görüşleri arasındaki farka bakılmıştır. Eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının gerçekleşme düzeyine ilişkin yöneticilik görevi olan (Yönetici-YÖ) ve yöneticilik görevi olmayan (Öğretim Elemanı-ÖE) öğretim elemanlarının görüşleri arasında fark olup olmadığına ilişkin bulgular ve yorumları; öğretmen eğitimi program standartlarını oluşturan yedi standart alanına (*öğretimin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi, öğretim elemanları, öğrenciler, tesis, kütüphane ve donanım, yönetim, kalite güvencesi ve fakülte-okul işbirliği*) göre incelenmiştir. Eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının gerçekleşme düzeyine ilişkin yöneticilik görevi olan ve yöneticilik görevi olmayan öğretim elemanlarının görüşleri arasındaki farkı yansıtan sayısal veriler standart alanlarına göre Çizelge 5'te verilmiştir.

Çizelge 5
Öğretmen Eğitimi Program Standartlarının Fakültelerde Gerçekleşme Düzeyi İle İlgili
Grup Görüşleri Arasındaki Farka İlişkin t-Testi Sonuçları

Standartlar	GR	Gerçekleşme Düzeyi					
		F	\bar{X}	SS	Sd	t	p
Öğretimin Planlanması, Uygulanması ve Değerlendirilmesine İlişkin Standartlar	YÖ	223	3.38	.60	706	3.24	.001*
	ÖE	485	3.22	.61			
Öğretim Elemanlarına İlişkin Standartlar	YÖ	223	3.19	.66	706	3.41	.001*
	ÖE	485	3.00	.67			
Öğrencilere İlişkin Standartlar	YÖ	223	3.27	.83	706	1.73	.084
	ÖE	485	3.16	.73			
Tesisler, Kütüphane ve Donanıma İlişkin Standartlar	YÖ	223	3.07	.99	706	2.34	.091
	ÖE	485	2.95	.91			
Yönetime İlişkin Standartlar	YÖ	223	3.14	.99	706	2.34	.020*
	ÖE	485	2.97	.91			
Kalite Güvencesine İlişkin Standartlar	YÖ	223	2.65	1.07	706	1.34	.180
	ÖE	485	2.54	.94			
Fakülte-Okul İşbirliğine İlişkin Standartlar	YÖ	223	3.44	.94	706	1.83	.067
	ÖE	485	3.31	.84			

(p<.05) * Anlamlı farklılık vardır.

GR= Gruplar

Öğretmen eğitimi program standartları alanlarından ilkinin oluşturduğu “Öğretimin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi” alanında yer alan 19 standardın fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin yönetici ve öğretim elemanı görüşlerinden elde edilen veriler değerlendirildiğinde, yönetici görüşlerinin aritmetik ortalamaları (3.38), öğretim elemanı görüşlerinin aritmetik ortalamalarından (3.22) yüksek olduğu görülmektedir. Yönetici ve öğretim elemanı görüşlerinin aritmetik ortalamaları arasındaki bu farkın anlamlı olup olmadığını sınamak için uygulanan t testinde elde edilen t değeri (3.24) t tablo değerinden büyük olduğu için .05 anlamlılık düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Bu sonuca göre, “Öğretimin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi” alanında yer alan standartların eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyinin yöneticilere göre daha yüksek olduğu söylenebilir. Öğretmen eğitimi program standartları alanlarından ikincisini oluşturduğu “Öğretim elemanları” alanında yer alan 19 standardın fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin yönetici ve öğretim elemanı görüşlerinden elde edilen verilere göre, yönetici görüşlerinin aritmetik ortalamaları (3.19), öğretim elemanı görüşlerinin aritmetik ortalamalarından (3.00) farklı olduğu görülmektedir. Bu farkın anlamlı olup olmadığını sınamak için uygulanan t testinde elde edilen t değeri (3.41) t tablo değerinden büyük olduğu için .05 anlamlılık düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Buna göre, “Öğretim elemanları” alanına ilişkin

standartların eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyi yöneticilere göre daha yüksektir.

Öğretmen eğitimi program standartları alanlarından üçüncüsünü oluşturduğu “Öğrenciler” alanında yer alan sekiz standardın fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin yönetici ve öğretim elemanı görüşlerinden elde edilen verilere göre, yönetici görüşlerinin aritmetik ortalamaları (3.27), öğretim elemanı görüşlerinin aritmetik ortalamalarından (3.16) yüksektir. Bu farkın anlamlı olup olmadığını sınamak için uygulanan t testinde elde edilen t değeri (3.73) t tablo değerinden küçük olduğu için .05 anlamlılık düzeyinde anlamlı bulunmamıştır. Bu veriye dayalı olarak, “Öğrenciler” alanında yer alan standartların eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyi yönetici ve öğretim elemanı görüşlerine göre farklılık göstermediği söylenebilir. Öğretmen eğitimi program standartları alanlarından dördüncüsünü oluşturduğu “Tesis kütüphane ve donanım” alanında yer alan 21 standardın fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin yönetici ve öğretim elemanı görüşlerinden elde edilen veriler değerlendirildiğinde, yönetici görüşlerinin aritmetik ortalamaları (3.07), öğretim elemanı görüşlerinin aritmetik ortalamalarından (2.95) yüksektir. Görüşlerinin aritmetik ortalamaları arasındaki bu farkın anlamlı olup olmadığını sınamak için uygulanan t testinde elde edilen t değeri (2.34) t tablo değerinden küçük olduğu için .05 anlamlılık düzeyinde anlamlı bulunmamıştır. Buna göre, bu alandaki standartların eğitim fakültelerinde

gerçekleşme düzeyi yönetici ve öğretim elemanlarına göre farklılık göstermemektedir. Beşinci standart alanı olan “Yönetim” alanında yer alan standartların fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin yönetici ve öğretim elemanı görüşlerinden elde edilen verilere göre, yönetici görüşlerinin aritmetik ortalamaları (3.14), öğretim elemanlarının görüşlerinin aritmetik ortalamalarından (2.97) daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu farkın anlamlı olup olmadığını sınamak için uygulanan t testinde edilen t değeri (2.34) t tablo değerinden büyük olduğu için .05 anlamlılık düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Buna göre, “Yönetim” alanında yer alan standartların eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyinin yöneticilere göre daha yüksek olduğunu söylemek olanaklıdır.

Eğitim fakültelerindeki öğretmen eğitimi program standartları alanlarından altıncısını oluşturan “Kalite güvencesi” alanında yer alan 11 standardın fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin yönetici ve öğretim elemanı görüşlerinden elde edilen veriler değerlendirildiğinde, yönetici görüşlerinin aritmetik ortalamaları (2.65), öğretim elemanlarının görüşlerinin aritmetik ortalamalarından (2.54) yüksektir. Bu farkın anlamlı olup olmadığını sınamak için uygulanan t testinde edilen t değeri (1.34) t tablo değerinden küçük olduğu için .05 anlamlılık düzeyinde anlamlı bulunmamıştır. Bu veriye göre, “Kalite güvencesi” alanında yer alan standartların eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyi yönetici ve öğretim elemanı görüşlerine göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Öğretmen eğitimi program standartları alanlarından sonuncusunu oluşturan “Fakülte-okul işbirliği” alanında yer alan dokuz standardın eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyine ilişkin yönetici ve öğretim elemanı görüşlerinden elde edilen verilere göre, yönetici görüşlerinin aritmetik ortalamaları (3.44), öğretim elemanı görüşlerinin aritmetik ortalamalarından (3.31) yüksektir. Bu farkın anlamlı olup olmadığını sınamak için uygulanan t testinde edilen t değeri (1.83) t tablo değerinden küçük olduğu için .05 anlamlılık düzeyinde anlamlı bulunmamıştır. Bu verilere göre, “Fakülte-okul işbirliği” alanında yer alan standartların eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyi yönetici ve öğretim elemanı görüşlerine göre anlamlı farklılık göstermediği söylenebilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuçlar

Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının veri toplama aracında yer alan öğretmen eğitimi program standartlarının eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyine ilişkin görüşlerinin çözümlenmesinden elde edilen sayısal verilere dayalı olarak bulgular, araştırmanın amaçlarına uygun başlıklar altında

toplanarak yorumlanmıştır. Araştırmada bu bulgulara dayalı olarak şu sonuçlara ulaşılmıştır:

1. Eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı görüşlerine dayalı bulgulardan ulaşılan sonuçlara göre, öğretmen eğitimi program standart alanlarından “Fakülte-okul işbirliği” alanındaki standartlar eğitim fakültelerinde yeterli düzeyde gerçekleşirken, “Öğretimin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi”, “Öğretim elemanları”, “Öğrenciler”, “Tesisler, kütüphane ve donanım” ve “Yönetim” alanlarına ilişkin standartların eğitim fakültelerinde orta düzeyde gerçekleştiği görülmüştür. Öğretim elemanlarına göre “Kalite güvencesi” alanına ilişkin standartların eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyi ise yetersizdir.
2. Eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının gerçekleşme düzeyi ile ilgili olarak yöneticilik görevi olan öğretim elemanları ile yöneticilik görevi olmayan öğretim elemanlarının görüşleri arasındaki farkın belirlenmesine ilişkin bulgulardan ulaşılan sonuçlara göre, Öğretmen eğitimi program standartlarının eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyine ilişkin yöneticilik görevi olan öğretim elemanları ile yöneticilik görevi olmayan öğretim elemanlarının görüşleri; “Öğrenciler”, “Tesisler, kütüphane ve donanım”, “Kalite güvencesi” ve “Fakülte-okul işbirliği” alanların ilişkin standartlarda anlamlı farklılık göstermezken, “Öğretimin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi”, “Öğretim elemanları” ve “Yönetim” alanlarına ilişkin standartlarda anlamlı farklılık göstermiştir. Bu farka göre, “Öğretimin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi”, “Öğretim elemanları” ve “Yönetim” alanlarındaki standartların eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyi yöneticilik görevi olan öğretim elemanlarına göre daha yüksektir.

Sonuç olarak araştırmada ulaşılan bulgulara göre, eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartları genel olarak orta düzeyde gerçekleşmektedir. Öğretmen eğitiminde yeniden yapılanma kapsamında öğretmenlik uygulaması konusunda yapılan düzenlemeler ve paydaşların görev ve sorumluluklarının belirlenmesi “Fakülte-okul işbirliği” alanına ilişkin standartların eğitim fakültelerinde yeterli düzeyde gerçekleşmesine önemli katkı sağlamıştır. Öte yandan “Kalite güvencesi” alanına ilişkin uygulamaların çok yeni olması nedeniyle bu alandaki standartların

fakültelerde gerçekleştirme düzeyi yetersizdir. Eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının gerçekleştirme düzeyine ilişkin yönetici ve öğretim elemanı görüşlerine baktığımızda ise yöneticiler, görev ve sorumluluklarını dikkate alarak, “Öğretimin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi”, “Öğretim elemanları” ve “Yönetim” alanlarına ilişkin standartların fakültelerde gerçekleştirme düzeyinin daha yüksek olduğunu belirtirken, “Öğrenciler”, “Tesis, kütüphane ve donanım”, “Kalite güvencesi” ve “Fakülte-okul işbirliği” alanlarındaki standartların eğitim fakültelerinde gerçekleştirme düzeyi konusunda yöneticilik görevi olmayan öğretim elemanları ile aynı görüşte olduklarını belirtmişlerdir.

Öneriler

Araştırmada elde edilen bulgular doğrultusunda şu öneriler geliştirilmiştir.

- Eğitim fakülteleri, alanında yetişmiş yeterli sayıda nitelikli öğretim elemanına sahip olmalıdır. Yeterli sayıda yetişmiş öğretim elemanı olmadan yeni öğretmenlik programları açılmamalıdır.
- Eğitim fakültelerine, öğretmen olabilecek özelliklere sahip, yüksek motivasyonlu öğrenciler alınmalıdır. Bu amaçla, eğitim fakültelerine öğrenci seçmede ÖSS dışında, öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği özellikleri ölçebilecek başka sınavlar da yapılabilir.
- Eğitim fakültelerinde teknik donanım, kütüphane, teknoloji merkezleri, atölye, laboratuvar ve derslikler yeterli olmalı ve kullanım amaçlarına uygun olarak donatılmalıdır.
- Eğitim fakültesi yöneticileri olanakların sunulması açısından bölümler arasında eşitliği sağlamalıdır. Bu amaçla, yöneticiler tüm bölümlerin sorunları ile ilgilenecek çözüm yolları önerebilirler.
- Eğitim fakülteleri, kalite güvencesi uygulamalarına ve bu uygulamalara ilişkin politikalara sahip olmalıdır. Bu amaçla fakülteler, kalite güvencesine ilişkin verileri, kalite ve verimliliği artırmak amacıyla kullanabilir.
- Eğitim fakülteleri, fakülte okul işbirliğine ilişkin sistematik yapıyı, değişimlere uyum sağlayacak şekilde düzenli olarak ve koşullara göre geliştirerek devam ettirmelidir.

- YÖK’ün yaklaşık on yıl önce geliştirdiği öğretmen eğitimi program standartları yeniden gözden geçirilerek günümüz koşullarına uygun hale getirilmelidir. Bu işlem, YÖK, MEB, eğitim fakülteleri ve öğretmen kuruluşlarının temsilcilerinden oluşan bir kurul tarafından yapılmalıdır. Sürekli görev yapan özerk bu kurul (Standart Geliştirme Kurulu) sorumluluğunda, eğitim fakültelerinde her bir öğretmenlik programı için alt kurullar oluşturulmalıdır. Standartlar yenilenirken, öğretmenlik programlarının özellikleri dikkate alınmalı, uygulayıcılara esneklik sağlayabilecek ve yeterli derecede yön verebilecek ifade düzeyleri oluşturulmalıdır.
- Yenilenen standartlar sürekli görev yapan özerk bir kurul tarafından düzenli olarak gözden geçirilmeli, gerekli değişiklikler yapılmalı ve güncellenmelidir. Bunun için toplumsal değişim ve gelişimlere yön veren yenilikler yakından izlenmeli ve program standartlarına yansıtılmalıdır.
- Eğitim fakültelerinin standartlara uygunluğunun değerlendirilmesi ve akreditasyonu için düzenli ve tarafsız bir değerlendirme sistemi oluşturulmalıdır. Fakültelerin akreditasyonu bağımsız ve kar amacı olmayan kurumlar üstü bir kurul tarafından yapılmalıdır. Böylece tarafsız bir değerlendirme sisteminin oluşturulmasına olanak sağlanabilir.
- Bu araştırma kapsamında yedi alan ve 106 standart maddesinden oluşan öğretmen eğitimi program standartlarının öğretim elemanı görüşlerine dayalı olarak hemen her standart alanın eğitim fakültelerinde gerçekleştirme düzeyinin yeterli düzeyde olmaması birer öneri niteliğinde değerlendirilmelidir. Eğitim fakültelerindeki öğretmen eğitimi program standartlarına ilişkin bu yetersizliklerin giderilmesi, standartlara uygunluğu açısından eğitim fakültelerinin etkin olarak akredite edilmesi ile sağlanabilir.
- Öğretmen eğitimi program standartlarını oluşturan yedi standart alanın her birinin eğitim fakültelerinde gerçekleştirme düzeyi ayrı ayrı ve farklı araştırma desenleri kullanılarak daha ayrıntılı olarak belirlemeye yönelik araştırmalar yapılabilir.
- Eğitim fakültelerindeki öğretmenlik programlarının her biri için ayrı program

standartları geliştirmeye yönelik program paydaşlarını kapsayan araştırmalar yapılabilir.

- Öğretmen eğitimi program standartlarının eğitim fakültelerinde uygulanması durumunda öğretmen eğitiminin kalite ve verimliliğine olan etkisini ortaya koyan eylem araştırmaları yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Alberg, M.S. (2000) "a Study of Organizational Leadership: New Standards and Changing Roles for the Principalsip. Doctoral Dissertation", Memphis State University.
- Baltacı, Resul. (2002) "Eğitim Fakültelerindeki Öğretim Elemanlarının Öğretmen Eğitiminde Akreditasyon Konusundaki Algıları". Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Basinger, J. (2000) "Teaching Accreditor Issues New Standards", The Chronicle of Higher Education. 46, 46:12-16.
- Colleen, L. (1999) Managing Universities and College: Guides to Good Practice; QUALITY AND STANDARDS. Buckingham-Philadelphia: Open University Pres.
- Erişen, Y. (2001) "Öğretmen Yetiştirme Programlarına İlişkin Kalite Standartlarının Belirlenmesi ve Fakültelerin Standartlara Uygunluğunun Değerlendirilmesi". Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Francis, M. (2002) "Perceptions of Superintendents Relating to State Standards for Accrediting Schools (Virginia)". Yayınlanmamış Doktora Tezi. Washington: The George Washington University.
- Geoffrey, F.D. (2000) Developing Quality Systems in Education. Great Britain: Routledge.
- Günçer, B. ve ötekiler. (1999) Türkiye'de Öğretmen Eğitiminde Standartlar ve Akreditasyon. Ankara: YÖK Yayınları.
- Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM). 2006 - 2007 Öğretim Yılı Yükseköğretim İstatistikleri, 18 Kasım 2007'de <http://www.osym.gov.tr/BelgeGoster.aspx?Adresinden>.
- Sağlam, M. (1999) Avrupa Ülkelerinin Eğitim Sistemleri. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Taş, A. M. (2004) "Sosyal Bilgiler Eğitimi Program Standartlarının Belirlenmesi". Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- The European Council of International Schools- ECIS. (2003) Standards for Accreditation. 13 Temmuz 2005'de www.ecis.org/about/about.htm adresinden
- TQELT. (2001) Öğretmenlik Standartları Ulusal Çerçevesi Danışmanlık Raporu. Avusturalya, Eğitim, İstihdam, Öğretim ve Gençlik İşlemleri Bakanlar Konseyi.
- Wisconsinos. (2004) Subchapter II - Wisconsinos Standards. 10 Ocak 2005'de <http://www.dpi.state.wi.us/dpi/dlsis/tel/pi34.html#teacherstandards3402> adresinden.

Not: Bu çalışma, "Eğitim Fakültelerinde Öğretmen Eğitimi Program Standartlarının Gerçekleşme Düzeyi" adlı doktora tezimin bir bölümünden oluşturulmuştur.

